

12. ročník konference Libraries in the Digital Age (LIDA) 2012

Letošní rok se konal již 12. ročník mezinárodní konference **Libraries in the Digital Age (LIDA 2012)**. Konferenci pořádala University of Zadar v Chorvatsku a na sestavení programu se podílela též Rutgersova univerzita z USA. Konference probíhala od 18. do 22. června a byla rozdělena na dvě ústřední témata: 1. *Changes in the world of library services: Evolution and Innovation*; 2. *Changes in the World of Electronic Resources: Information and Digitization*. Konference se zúčastnilo přes 150 účastníků z 23 zemí světa – především z Evropy a Severní Ameriky, ale také z Afriky, Asie a Austrálie. Konference měla za cíl sdružit knihovníky a informační pracovníky, jakož i pedagogy a vývojáře z celého světa za účelem odborné diskuse, výměny zkušeností a vzdělání ve světě rychle se měnící povahy knihoven, informačních systémů a služeb.

Obrázek 1: Profesor Tefko Saracevic z Rutgers University (zdroj http://ozk.unizd.hr/galerija/index.php/Libraries-in-the-Digital-Age-LIDA-2012/IMG_2852 [cit. 10. 7. 2012])

Oficiálního zahájení konference se ujal profesor Tefko Saracevic z Rutgers University (New Jersey, USA) a profesorka Tatjana Aparac-Jelušičová z University of Zadar (Zadar, Croatia). Ve svém vystoupení profesor Tefko Saracevic provedl účastníky historií konference Libraries in the Digital Age. Série konferencí započala v roce 2000 v chorvatském Dubrovniku. Od počátku byla zaměřena na měnící se prostředí pro knihovny, informační systémy a služby v digitálním světě s důrazem na aktuální problémy, příležitosti a řešení. V každém ročníku bylo řešeno jiné tzv. horké téma, které bylo rozděleno na dvě části; první část pokrývala výzkum a vývoj dané oblasti a druhá část byla zaměřena na příležitosti využití v praxi. V letech 2000 až 2009 probíhala konference LIDA jedenkrát ročně na Inter-University Centre v Dubrovniku. Od roku 2010 je konfe-

rence LIDA přesunuta na University of Zadar a pořádá se každé dva roky.

Program konference byl složen nejen z prezentací, které představovaly její největší část, ale také z diskusních panelů, workshopů, demonstrací, PhD. fóra a posterové sekce. Celá konference byla zaměřena na změny okolního prostředí, změny v chování uživatelů a na příležitosti, jak tyto změny využít v poskytování knihovnických a informačních služeb. Byla zmíněna důležitá myšlenka, že knihovny by se měly zamyslet nejen na tím, jak začleňovat nové služby, ale také jak dělat staré věci novým způsobem a přiblížit své služby běžnému chování uživatele. Je například možné, aby referenční služby byly poskytovány prostřednictvím nových komunikačních kanálů, jako jsou sociální sítě, blogy, skype apod.?

Obrázek 2: Profesorka Tatjana Aparac-Jelušičová z University of Zadar (zdroj http://ozk.unizd.hr/galerija/index.php/Libraries-in-the-Digital-Age-LIDA-2012/DSC_0660 [cit. 10. 7. 2012])

vých a vznikajících technologií na měnící se chování a komunikaci v oblasti výzkumu. Publikace obsahuje 10 doporučení, která jsou určena na zlepšení vědy v reakci na měnící se očekávání veřejnosti a politické kultury. Cílem je umožnit výzkumným pracovníkům maximalizovat dopad jejich výzkumu na podnikání a na veřejnou politiku. Například šesté doporučení říká, že data, na jejichž základě vznikla publikace či článek, by měla být dostupná, ohodnotitelná a použitelná. V článku či publikaci by mělo být uvedeno, kdy, kde a za jakých podmínek budou údaje k dispozici a přístupné.

Další část konference byla zaměřena na vědeckou komunikaci. Knihovny potřebují důvěru vědců, aby ti nevěřili více Googlu než informačním profesionálům. Knihovna a knihovníci by měli být automatickou součástí vědeckého týmu. Dilema jak určit úlohu svých vědeckých knihoven v digitálním věku se projevuje zejména u vysokých škol. Tradiční role knihovny byla definována jako úložiště dat, informací a znalostí a současně jako zdroj zkušeností v oblasti pomoci učenci v přístupu k informacím a znalostem. Tato úloha zůstává i v digitálním věku, ale procesy a dovednosti, které jsou nutné pro splnění stejné funkce, jsou zásadně odlišné.

Velkým tématem bylo řešení způsobu zpřístupnění informačních zdrojů. Jak zmínila Tian Xiao Zhangová (St. John's University Library, USA), tradiční předplacení informačních zdrojů je stále nákladnější a spotřebovává většinu knihovního rozpočtu. V knihovně St. John's University tedy přistoupili k experimentu a část informačních zdrojů začali zajišťovat způsobem Pay-Per-View (zaplat za zobrazení). Tento způsob je výhodný především pro malé a středně velké akademické knihovny, které tak získají přístup k mnohem většímu počtu elektronických časopisů, než je tomu u tradičního předplatného. V USA využívá tento přístup stále více knihoven, což by mohlo vést ke zvýšení cen za jednotlivé články. Američtí knihovníci věří v rozumný přístup poskytovatelů. Například Cambridge University Press nyní propaguje tzv. výpůjční systém článků. Jedná se o to, že za pronájem článku se zaplatí pouze 5,99 \$, ale článek je přístupný pouze 24 hodin ke čtení. Není tedy možné článek stáhnout, tisknout či kopírovat.

Další zajímavý způsob řešení je publikování v časopisech Open Access. Jednu takovou alternativu PeerJ představil Herbert Van de Sompel (Los Alamos National Laboratory, USA). PeerJ³ poskytuje vědcům dva způsoby publikování Open Access. Prvním je recenzovaný akademický časopis PeerJ a druhým je Preprinty PeerJ, tzv. „pre-tiskový server“. Oba jsou zaměřeny na biologii a lékařské vědy a společně poskytují integrované řešení pro potřeby vědeckého publikování. Dle zakladatelů PeerJ mělo předplatné časopisů smysl v době „před“ internetem, ale nyní zpomaluje pokrok vědy. Proto PeerJ představuje nový model publikace s otevřeným přístupem. Místo placení pokaždé, když vědec žádá o zveřejnění článku, se jedná o jednorázovou platbu, která vědci umožní publikovat články v PeerJ na celý život, tak aby tyto články byly volně dostupné. Základní předplatné je za 99 \$.

Zajímavá byla též prezentace maďarské firmy Monguz, která představila systém Gulto⁴. Systém Gulto představuje společnou platformu pro systém knihoven, archivů, muzeí a digitální knihovnu, které jednotně zpřístupňuje prostřednictvím webu OPACu, mobilního OPACu, je schopen zasílat data do EUROPEANy a podporuje sémantický web. Firma Monguz již expandovala na rumunský trh a prý se chystá také na slovenský a polský trh.

Součástí konference byla oslava 75. výročí the American Society for Information Science and Technology⁵ (ASIS&T), která je již od roku 1937 vůdčí organizací informačních profesionálů zabývajících se teorií, technikou a technologiemi

¹ <http://www.ukoln.ac.uk/>

² http://royalsociety.org/uploadedFiles/Royal_Society_Content/policy/projects/sape/2012-06-20-SAOE.pdf

³ <http://peerj.com/>

⁴ <http://qulto.eu/web/qulto/page1>

⁵ <http://www.asis.org/about.html>

Z PODUJATÍ

pro vylepšení přístupu k informacím. Jejím posláním je prosazovat informační vědu a související informační technologie tím, že poskytuje komunikační platformu a podporu pro informační profesionály a organizace. V současné době sdružuje ASIS&T přes čtyři tisíce informačních specialistů z celého světa.

Organizátoři konference šli příkladem a vydali konferenční sborník Libraries in the Digital Age (LIDA) elektronicky. Sborník je dostupný on-line v režimu Open Access na adrese:
<http://ozk.unizd.hr/proceedings/index.php/lida2012/index>.

Petra Pejšová

petra.pejsova@techlib.com

